

บุดูแห่งสำเร็จรูป

ปราณี ฤทธาภิรมย์*

โรงเรียนบุดู ครูบุดู และสาวบุดู คือชื่อเรียกต่างๆ นานา ที่ชาวสายบุรี “แจ้งประชาคาร” ได้รับการขนานนาม แม้จะไม่เสนาะหูนัก แต่ก็ทำให้เกิดความภาคภูมิใจว่าบุดูแห่งสำเร็จรูป ซึ่งเป็นผลงานของโรงเรียนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปอย่างแพร่หลาย

บุดูแห่งสำเร็จรูปเกิดจากแรงบันดาลใจอันแรงกล้าของลูกหลานชาวสายบุรีที่พยายามจะแก้ปัญหาการพกพาบุดูไปรับประทาน หรือไปฝากญาติมิตรอย่างสะดวกสบายใจ โดยไม่ส่งกลิ่นรบกวนผู้อื่น เชื้อสายบุดูของเรา คือเด็กชายมุขัมหมัด โยฮันวาร์ม เด็กชายอนุวรรณ์ อนุธรรมณะกุล และเด็กชายอนุกุล ศรีจันทาม จึงได้ช่วยกันศึกษาทดลองโครงการวิทยาศาสตร์การแปรรูปบุดูเหลว เป็นบุดูแห่งสำเร็จรูป โดยมีอาจารย์ปราณี ฤทธาภิรมย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งก่อนหน้านั้นเด็กชายจิระเดช สกุลประดิษฐ์ เด็กชายสมปราชญ์ อับดุลละ และเด็กชายอัคพงศ์ สุขมาตย์ ได้ศึกษาทดลองโครงการวิทยาศาสตร์การแปรรูปบุดูเหลวเป็นบุดูผงมาแล้ว แต่ผลที่ได้ไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เนื่องจากบุดูผงต้องปรุงรสชาติเดิมส่วนผสมอีก ทั้งกลิ่นและรสชาติก็เปลี่ยนไปจากเดิมมาก ผลจากการศึกษาทดลองโครงการวิทยาศาสตร์บุดูแห่งสำเร็จรูป สรุปลขั้นตอนการแปรรูปบุดูเหลวเป็นบุดูแห่งสำเร็จรูปได้ดังนี้ ขั้นแรกเป็นการเตรียม

วัตถุดิบที่ใช้เป็นเครื่องปรุง คือ บุดูเหลว เนื้อปลา หอมแดง พริกขี้หนู น้ำมันงา น้ำตาลทราย ขั้นตอน ผสมเครื่องปรุงดังกล่าว ปรุงรส นำบุดูที่ผสมเครื่องปรุงแล้วไปปั่น จากนั้นนำไปเคี่ยวให้แห้งใช้เวลาประมาณ 40 นาที แล้วจึงนำไปอัดแท่ง นำบุดูที่อัดแท่งแล้วไปอบที่อุณหภูมิประมาณ 80-120 องศาเซลเซียส นานประมาณ 20 นาที วางทิ้งให้เย็นนำไปบรรจุห่อ จะได้บุดูแห่งสำเร็จรูปที่มีกลิ่นและรสชาติดีพอสมควร ปรากฏว่าบุดูแห่งสำเร็จรูปได้รับความสนใจจากประชาชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ มากมายอย่างไม่น่าเชื่อ มีผู้ขอมา



* อาจารย์โรงเรียนสายบุรี “แจ้งประชาคาร” อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

บุญแห่งสำเร็จรูปเกิดจากแรงบันดาลใจอันแรงกล้า
ของลูกหลานชาวสายบุรี
ที่พยายามแก้ปัญหาคาการพอกพาบุดูไปรับประทาน
หรือไปพากญาติมิตรอย่างสะดวกสบายใจ
โดยไม่ส่งกลิ่นรบกวนผู้อื่น

ศึกษาดูงาน เยี่ยมชมกันไม่ขาด แม้แต่สื่อมวลชน ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ก็นำไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่กันครึกโครม หลายคนเมื่อได้ยินว่ามีบุญแห่ง จะหัวเราะกันอย่างขบขัน บางรายก็ครี้นเครื่องสนุกสนาน ถึงกับเอ่ยปากขอให้ทำบุญแห่ง รสชอกโกแลตบ้าง เพื่อให้ลูกหลานได้อมเล่น

หลังจากฮือฮากันพักใหญ่ บุญแห่งสำเร็จรูปก็เริ่มจะวางไปจากความสนใจ ก็เหมือนกับมีฟ้ามาโปรด เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเยี่ยมโครงการพระราชดำริ ณ โรงเรียนสายบุรี “แจ้งประชาคาร” ในวันที่ 7 ตุลาคม 2533 วัตถุประสงค์เดียวกันนั้นได้ทรงเยี่ยมชมผลงานต่างๆ ของโรงเรียนด้วย ทรงสนพระทัยโครงการงานวิทยาศาสตร์ บูดผงและบุญแห่งสำเร็จรูปมากเป็นพิเศษ ได้ทรงซักถามอยู่เป็นเวลานาน หลังจากนั้นได้รับสั่งให้นำบูดผงและบุญแห่งไปถวายให้ทรงชิมดูบ้าง และได้ทรงพระกรุณาให้เข้าเฝ้า ในวันที่ 26 ตุลาคม 2533 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน โดยมีอาจารย์ธีรพจน์ ทะย้ออาแว เป็นหัวหน้าคณะ และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิทยาศาสตร์ คือ นางปราณี ฤทธาภิรมย์ เป็นผู้กราบทูลวิธีการแปรรูปบูดเหลวให้เป็นบูดผงและบุญแห่งสำเร็จรูป พร้อมทั้งสาธิตวิธีการปรุงให้ทรงทอดพระเนตร ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ทรงชิมบูดผงและบุญแห่งที่ปรุงแล้วด้วยพระองค์เอง และได้ทรงพระราชทานคำแนะนำอันมีประโยชน์มากมาย โดยเฉพาะให้ปรับปรุงด้านกลิ่นและรสชาติ ทั้งควรระมัดระวังหมดอายุไว้ด้วย ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่เปรียบมิได้ โรงเรียนจึงได้นำอมปฏิบัติตามกระแสรับสั่ง ได้กลับมาปรับปรุงคุณภาพ การบรรจุห่อ ศึกษาระยะเวลาในการเก็บรักษา พบว่าสามารถเก็บในอุณหภูมิปกติได้นานกว่า 1 ปี

เมื่อปรับปรุงคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควรแล้ว จึงได้นำเข้าสู่โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการค้าขายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ซึ่งในช่วงเดือนมิถุนายน

ธันวาคม 2534 นักเรียนในโครงการฯ สามารถผลิตบุญแห่งสำเร็จรูปได้ถึง 8,000 แห่ง สามารถจำหน่ายได้จำนวนเงิน 45,000 บาท กำไรสุทธิ 16,000 บาท ปัญหาอุปสรรคขณะนั้นคือนักเรียนไม่สามารถผลิตได้ทันกับความต้องการของตลาด เนื่องจากขั้นตอนการอัดแห่งต้องใช้กำลังงานและเวลา มาก จึงได้ขอคำปรึกษาและไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับเครื่องอัดแห่งและบรรจุภัณฑ์ที่ศูนย์อุตสาหกรรมภาคใต้ สงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กองบริการอุตสาหกรรม และกองอุตสาหกรรมในครอบครัว กระทรวงอุตสาหกรรม โดยผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานีในขณะนั้น ร้อยตรีปกครอง จินดาพลก็ได้ให้การ สนับสนุนเป็นอย่างดี

ในวันที่ 23 สิงหาคม 2534 โรงเรียนได้มีโอกาสนำบุญแห่งสำเร็จรูปรุ่นใหม่ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ อีกครั้งหนึ่ง ณ จังหวัดนครราชสีมา ทรงรับสั่งให้ทำต่อไปเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้มีรายได้ และขอให้จัดตั้งเป็นบริษัท เช่นเดียวกับบริษัทแพะนม ซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำรินักเรียนจึงได้ร่วมกันจัดตั้งบริษัทสายบุรีบุญแห่งจำกัดขึ้น ซึ่ง



ถวายรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทฯ
ณ โรงเรียนสายบุรีอิสลาม อ.สายบุรี 20 กย. 2535

เป็นลักษณะบริษัทจำลองของกรมสามัญศึกษา เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2535

บริษัทฯ ได้ปรับปรุงการดำเนินงานและปรับปรุงขั้นตอนการผลิต โดยออกแบบเครื่องอัดแท่ง ซึ่งดัดแปลงมาจากเครื่องคั้นกะทิร่วมกับต้นแบบเครื่องอัดแท่งของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน พร้อมทั้งได้ปรับปรุงช่องบรรจุให้สวยงาม ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น ซึ่งในการนี้บริษัทฯ ต้องระดมทุนเพิ่มเติมและยืมเงินจากโรงเรียนส่วนหนึ่ง ทำให้บุคคแห่งสำเร็จรูปเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ อีกครั้งหนึ่ง โดยมีขนาดก้อนเล็กกว่าเดิม บรรจุช่องละ 3 ก้อน มีคุณภาพดีขึ้น

และในวันที่ 20 กันยายน 2535 คณะกรรมการดำเนินงานของบริษัทและอาจารย์ที่ปรึกษาได้มีโอกาสเข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เพื่อถวายรายงานเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการดำเนินงานของบริษัทฯ และทูลเกล้าฯ ถวายบุคคแห่งสำเร็จรูปรุ่นปรับปรุงครั้งที่ 2 อีกครั้งหนึ่ง ในวโรกาสที่ทรงเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเยี่ยมชมกิจการของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในอำเภอสายบุรี ทรงซักถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทฯ ด้วยความสนพระทัยยิ่ง คณะกรรมการของบริษัทฯ มีความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง ทำให้เกิดพลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถต่อไป

เนื่องจากบุคคแห่งสำเร็จรูปเป็นที่สนใจของบุคคลหลายกลุ่ม ตั้งแต่ นักเรียน นักศึกษา ครู-อาจารย์ ประชาชนทั่วไป โรงเรียนได้รับเสียงเรียกร้องอยู่เสมอให้ขยายผลออกไปสู่ชุมชนบ้าง ในช่วงแรก โรงเรียนไม่อาจสนองได้เต็มที่นักเนื่องจากขาดความพร้อมหลายประการ โรงเรียนก็สนองให้ตามความสามารถ โดยได้ให้นักเรียนในอำเภอสายบุรี และอำเภอใกล้เคียงได้มาฝึก



ชาวบ้านกิ่งอำเภอไม้แก่นฝึกทำบุคคแห่ง ณ โรงเรียนสายบุรีฯ 30 กค. 36

ปฏิบัติการทำบุคคแห่งสำเร็จรูปในโครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสู่ชุมชน ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนกับสำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นอกจากนี้ก็มีโครงการค่ายวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และในช่วงหลังเมื่อโรงเรียนมีความพร้อมพอสมควรแล้ว จึงได้ขยายผลออกไปสู่ชุมชนอย่างเต็มรูปแบบ โดยให้ชาวบ้านที่มีความสนใจมากฝึกปฏิบัติทำบุคคแห่งสำเร็จรูปครบถ้วนทุกขั้นตอนที่โรงเรียน อย่างเช่น ในวันที่ 30 กรกฎาคม 2536 ได้มีกลุ่มชาวบ้านกิ่งอำเภอไม้แก่น จำนวน 40 คน มาฝึกทำ ทุกคนมีความตั้งใจและทำกันอย่างสนุกสนาน ถึงกับจะมีการประกวดตีดาบุคคกันในวันต่อไป

จากความร่วมมือ ร่วมแรงและร่วมใจกันของนักเรียนในบริษัทฯ บวกกับประสบการณ์ในการทำงานของคณะกรรมการดำเนินงาน ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของครู-อาจารย์ ทำให้บริษัทฯ สามารถบริหารงาน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ทั้งการผลิต การจำหน่าย การตลาด การทำบัญชี ทำให้บริษัทประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากพอสมควร ดังสถิติการผลิตและการจำหน่ายดังนี้ ปี 2535 ผลิต 6,296 ถุง ยอดขาย 53,516 บาท กำไรสุทธิ 15,740 บาท และในปี 2536 ช่วงเดือนมกราคม-กรกฎาคม ผลิต 7,842 ถุง ยอดขาย 66,657 บาท กำไรสุทธิ 19,605 บาท อย่างไรก็ตาม โรงเรียนก็ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนทวงผลจากกำไรเพียงอย่างเดียว ประการสำคัญคือ พยายามปลูกฝังความซื่อสัตย์และความมีคุณธรรมควบคู่กันไปด้วย จากความสำเร็จในการดำเนินงานของบริษัทฯ ทำให้โรงเรียนได้รับเกียรติบัตร การจัดโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ดีเด่นระดับเขตของเขตการศึกษา 2 ประจำปี 2536

แม้บริษัทฯ จะมียอดผลิตสูงพอสมควรแล้ว แต่ก็มิได้เพียงพอกับความต้องการของตลาดเนื่องจากบริษัทฯ มิได้ขยายตลาดให้กว้างออกไป ด้วยข้อจำกัดและระเบียบปฏิบัติหลายประการ รวมไปถึงเงินทุน โรงงานผลิตที่ประกอบด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตอย่างเป็นระบบ โดยไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเกินไป เพื่อให้ให้นักเรียนหรือชาวบ้านได้มีงานทำบ้าง มีการผลิตอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคคแห่งสำเร็จรูป เป็นสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อและทำรายได้ให้กับชาวปัตตานีต่อไปในอนาคต ดูเหมือนจะยังห่างไกลความเป็นจริง

ศาสตราจารย์ ดร. บุญรอด วัฒนกุล
อธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ปัตตานี